

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 27.8.2008
KOM(2008) 529 lõplik

KOMISJONI TEATIS

Aastaruanne nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 866/2004 rakendamise ja selle kohaldamisest tuleneva olukorra kohta

KOMISJONI TEATIS

Aastaaruanne nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 866/2004 rakendamise ja selle kohaldamisest tuleneva olukorra kohta

Sissejuhatus

Nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) 866/2004 (ühinemisakti protokolli 10 artiklis 2 sätestatud korra kohta)¹ (edaspidi „eraldusjoone määrus”) on kehtinud alates 1. maist 2004. Selles määratakse kindlaks tingimused, mille alusel kohaldatakse ELi õiguse sätteid isikute, kaupade ja teenuste liikumise suhtes üle eraldusjoone, mis eraldab seda Küprose Vabariigi ala, mis ei ole Küprose Vabariigi valitsuse tegeliku kontrolli all, sellest alast, mis on tema kontrolli all.

Käesolev aruanne hõlmab ajavahemikku 1. mai 2007 kuni 30. aprill 2008.

1. EELDUSJOONE MÄÄRUSES TEHTUD MUUDATUSED

Küprose saarel kaubanduse soodustamiseks võttis nõukogu 16. juunil 2008 komisjoni 10. aprilli 2008. aasta ettepaneku alusel vastu eraldusjoone muutmise määruse².

Muutmismäärusega, mille mõju analüüsitakse eraldusjoont käsitlevas tuleva aasta aruandes, kaotatakse kõik tollimaksud Küprose põhjaosast pärinevatele põllumajandustoodetele, millega kaubeldakse üle eraldusjoone. Lisaks suurendatakse eraldusjoont ületavate isikute isiklikus pagasis sisalduvate kaupade koguväärtuse ülemmäära 135 eurolt 260 eurole, et aidata kaasa Küprose turgi kogukonna majanduslikule arengule. Nimetatud summa ulatuses võib kaupu üle eraldusjoone Küprose Vabariigi valitsuse kontrolli all olevale alale tuua tolli-, aktsiisi- ja muude maksudeta, kuid see maksuvabastus ei kehti sigarettide ega alkoholi suhtes. Muudatusega reguleeritakse läbipaistvalt ka kaupade ajutist (kuni kuueks kuuks) sissetoomist Küprose põhjaosast Küprose Vabariigi valitsuse tegeliku kontrolli all olevale alale.

2. RAKENDUSMEETMED

4. mail 2007 võttis komisjon vastu otsuse, millega tühistatakse teatavate loomsete saaduste liikumise suhtes Küprose saarel kohaldatavad keelud, mis tulenevad nõukogu määrusest (EÜ) nr 866/2004, ning sätestatakse nende saaduste liikumise tingimused. Otsusega kehtestatakse mee ja värske kalaga üle eraldusjoone toimuva kauplemise tingimused³.

¹ ELT L 161, 30.4.2004, lk 128. Määrust on viimati muudetud nõukogu määrusega (EÜ) nr 587/2008 (ELT L 163, 24.6.2008, lk 1).

² ELT L 163, 24.6.2008, lk 1. Nõukogu määrus (EÜ) nr 587/2008, 16. juuni 2008, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 866/2004 ühinemisakti protokolli 10 artiklis 2 sätestatud korra kohta seoses eeskirjadega, mida kohaldatakse Küproses eraldusjoont ületavate kaupade, teenuste ja isikute suhtes.

³ Komisjoni 4. mai 2007. aasta otsus 2007/330/EÜ (ELT L 123, 12.5.2007, lk 30).

29. septembril 2007 võttis komisjon vastu otsuse fütosanitaarekspertide määramise kohta, et teostada kontrollkäike Küprose Vabariigi alal, mis ei kuulu Küprose Vabariigi valitsuse tegeliku kontrolli alla.

18. oktoobril 2007 võttis komisjon vastu otsuse sõltumatute ekspertide määramise kohta, et teostada kontrollkäigid ja võtta näidised eesmärgiga võimaldada teatavate loomsete saaduste liikumist üle Küprose eraldusjoone. Selle otsusega nimetati sõltumatud eksperdid Küprose põhjaosa kalalaevade kontrollimiseks ja meeproovide võtmiseks eesmärgiga võimaldada mee- ja värske kala kaubandust üle eraldusjoone⁴.

3. ISIKUTE ÜLEMINEK ERALDUSJONEST

Eraldusjoone määrase artikli 2 kohaselt Küprose Vabariik „*kontrollib kõiki eraldusjoont ületavaid isikuid eesmärgiga võidelda ebaseadusliku sisserände vastu ning avastada ja ennetada ohte avalikule julgeolekule ja avalikule korrale. Neid kontrollide tehakse ka sõidukitele ja objektidele, mis on [eraldusjoont] ületavate isikute valduses.*” Artiklis 3 sätestatakse, et „*Küprose Vabariik teostab tõhusat järelevalvet kogu eraldusjoone ulatuses viisil, mis piirab inimeste kõrvalehoidmist kontrollidest [...] piiriületuspunktides.*”

3.1. Eraldusjoone ületamine ametlikes piiriületuspunktides

Määrusega on kehtestatud stabiilne õigusraamistik, mille alusel küproslased, teised ELi kodanikud ja kolmandate riikide kodanikud saavad piiriületuspunktide kaudu vabalt eraldusjoont ületada. Olemasolevate andmete kohaselt ületas aruandeperioodil eraldusjoone valitsuse kontrolli all olevalt alalt Küprose põhjaosas minekuks 633 163 Küprose kreeklast (aasta varem 788 823) ja Küprose põhjaosast valitsuse kontrolli all olevale alale minekuks 1 162 739 Küprose türklast (aasta varem 1 348 215)⁵. Jälgitud on seda, millist mõju on avaldanud eraldusjoont ületavate Küprose türklaste arvule eelmise aasta aruandes nimetatud Küprose Vabariigi karistusseadustiku muutmine. Ilmneb, et ületuste arv on taas stabiliseerunud.

3. aprillil 2008 avati kuues piiriületuspunkt Nicosia vanalinna südames Ledra/Lokmaci tänaval. Seda piiriületuspunkti kasutas kuu lõpuks üle 106 500 inimese, nende seas üle 41 000 teiste ELi liikmesriikide ja kolmandate riikide kodaniku.

Otseselt piiriületuspunktides töötavate Küprose Vabariigi politseinike arvu, mida 2007. aastal vähendati 54le võrreldes 2006. aasta 61ga, suurendati 2008. aastal taas 67le.

Piiripunktides eraldusjoone igapäevase ületamisega seotud suurematest vahejuhtumitest ei ole teatatud. Nimetatud asjaolu ja leping, mis sõlmiti 21. märtsil 2008 ühes mitmest kahe kogukonna liidrite moodustatud tehnilisest komiteest (majandus- ja kaubanduskomitee), on aidanud kaasa sellele, et nüüd lubatakse Küprose põhjaosas renditud autodel siseneda üle eraldusjoone valitsuse kontrolli all olevale alale.

⁴ Komisjoni otsus K(2007) 4666, 18. oktoober 2007.

⁵ Küprose Vabariigi ametiasutustelt saadud teabe kohaselt ei registreerita Küprose kreeklaste tagasipöördumist valitsuse kontrolli all olevale alale ega Küprose türklaste tagasipöördumist Küprose põhjaosas (vt VII lisa). Toodud arvud ei hõlma aga isikuid, kes ületavad eraldusjoone suveräänse baasi piirkonna ametiasutuste kontrolli alla kuuluvate Pergamose ja Strovilia piiriületuspunktide kaudu.

3.2. Eraldusjoone ebaseaduslik ületamine

Endiselt põhjustab tõsist muret eraldusjoont ebaseaduslikult ületavate kolmandate riikide kodanike arv. Vastavalt Küprose Vabariigi ametiasutuste esitatud andmetele avastatud või kinnipeetud ebaseaduslike sisserändajate koguarv aruandeperioodil peaaegu kahekordistus (2919 inimeselt 5844 inimesele) ja saavutas rekordtaseme.

Küprose politsei teatas, et 5710 neist 5844 ebaseaduslikust sisserändajast sisenes valitsuse kontrolli all olevale alale üle eraldusjoone, 128 sisenes suveräänse baasipiirkonna kaudu ning vaid 6 saabus otse valitsuse kontrolli all olevale alale. Küprose politsei teatel pärinesid ebaseaduslikud sisserändajad eeskätt Süüriast (37 %), Jordani jõe läänekaldalt (16 %) ja Iraanist (9 %). Palju ebaseaduslikke sisserändajaid taotles hiljem varjupaika (3470 isikut 5844st)⁶.

Küprose politsei hinnang valitsuse kontrolli all olevale alale saabumise teede kohta rajaneb:

- dokumentidel – Küprose politsei teatel on valitsuse kontrolli all olevale alale üle eraldusjoone saabunud ebaseaduslikest sisserändajatest 47 %-l (2683 isikul 5710st) passis Türgi või Küprose põhjaosa sisenemis- või väljumistempel (vastavalt 33 % ja 13 %), Küprose põhjaosas kehtiv Türgi viisa (1 %) või nn Põhja-Küprose Türgi Vabariigi viisa või elamisluba (0,2 %)⁷;
- sisserändajate ütlustel, nende valduses olevatel esemetel, mille abil saab kindlaks teha nende seotuse Küprose põhjaosa või Türgiga, ning päritoluriigi põhjal tehtavatel järeldustel;
- lisategurina tuleb nimetada ka otsest laevaühendust Süüria Latakia ja Küprose põhjaosas oleva Famagusta vahel. Küprose Vabariigi ametiasutustelt saadud teabe kohaselt selgitati välja, et otsest laevaühendust kasutas 560 ebaseaduslikku sisserändajat (enamik neist olid Iraagist saabunud palestiinlased), kes seega vältisid läbisõitu Türgist. Ajakirjanduses avaldatust ilmneb, et tihti peetakse kinni väikesi paate ebaseaduslike sisserändajatega.

Küprose Vabariigi ametiasutuste andmeil kasutatakse ebaseaduslikuks piiriületamiseks kõige rohkem suveräänset baasipiirkonda. Suveräänse baasipiirkonna politsei, tolli- ja sisserändeamet ning Ühendkuningriigi sõjaväeasutused teevad ebaseadusliku piiriületamise tõkestamiseks koostööd. Suveräänse baasipiirkonna tolli- ja sisserändeamet võttis hiljuti tööle 10 täiendavat ametnikku, eraldusjoonel töötavate operatiivüksuste arvu suurendati kolmelt viiele, korraldati täiendavat tollikoolitust ja kontrolliõppusi, hangiti mitmesuguseid tehnilisi vahendeid ning lisaks jätkavad suveräänse baasipiirkonna ametiasutused teabe vahetamist ja head koostööd Küprose türgi kogukonnaga. Vastavalt viimastelt saadud andmetele jäeti 2007. aastal Küprose põhjaossa sisenemise luba andmata 4 234le ning 2008. aasta esimese nelja kuu jooksul 1 030le kolmandate riikide kodanikule. 2007. aastal peeti kinni 244 ja 2008. aasta esimese nelja kuu jooksul 150 ebaseaduslikku sisserändajat, Türgi kaudu saadeti 2007. aastal välja 1 155 ja 2008. aasta nelja esimese kuu jooksul 488 isikut.

Komisjon on pidanud Küprose Vabariigi ja suveräänse baasipiirkonna asjaomaste ametiasutustega konstruktiivset tööalast dialoogi. Peetud on mitu kohtumist, kus arutati eeskätt eraldusjooneülese ebaseadusliku sisserände probleemi ja tulevikus võetavaid

⁶ Vt VI lisa.

⁷ Vt VI ja VIII lisa.

meetmeid. Lisaks teavitasid Küprose Vabariigi esindajad komisjoni aruandeperioodil võetud meetmetest. Meetmete hulka kuulub politseijaoskondade ning politseiameti välismaalaste ja sisserändeosakonna personali⁸ ja helikopteri⁹ kasutamine eraldusjoone seireks.

Eraldusjoone valvamise küsimuses keeldus Küprose Vabariik aruandeperioodil endiselt võtmast mis tahes meetmeid, mille tulemusel eraldusjoon muutuks välispiiri sarnaseks. Küprose türgi kogukonnaga teavet ei vahetatud.

Pidades silmas, et ebaseaduslike sisserändajate hulk on endiselt murettekitavalt suur, on komisjon seisukohal, et oluliselt tuleb tugevdada piiriületuspunktide vahelise eraldusjoone valvet, mida Küprose Vabariik teostab vastavalt eraldusjoone määruse artiklile 3 ja suveräänse baasipiirkonna ametiasutused vastavalt artikli 2 lõikele 5. Võttes arvesse asjaolu, et Küpros kuulub tulevikus Schengeni alasse, soovib komisjon eriti Küprose Vabariigi ametiasutustel viivitamatult võtta konkreetsed meetmed neile eraldusjoone määrusega pandud eraldusjoone valvamise kohustuste täitmiseks. Eraldusjoon ei ole küll välispiir, kuid Küprose Vabariik peaks siiski tõhusalt täitma valitsuse kontrolli alla jääva poole valvamise kohustust, vähendades samal ajal miinimumini kahe kogukonna vaheliste sidemete loomisel esile kerkivaid takistusi.

4. KAUPADE ÜLEMINEK ERALDUSJOONEST

4.1. Kaupade väärtus

Vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 1480/2004¹⁰ artiklile 8 on Küprose türgi kaubanduskoda kord kuus esitanud aruande selliste kaupade tüübi, koguse ja väärtuse kohta, mille kohta ta on väljastanud saatedokumendid.

Ka Küprose Vabariigi ametiasutused on edastanud andmed eraldusjoont ületanud kaupade liigi, mahu ja väärtuse kohta komisjonile esitatud igakuistes aruannetes. Nimetatud aruanded hõlmavad kaupu, mis on toodud valitsuse kontrolli all olevale alale suveräänse baasipiirkonna ametiasutuste kontrolli all olevate *Pergamose* ja *Strovilia* piiriületuspunktide kaudu.

Vastavalt Küprose türgi kaubanduskoja aruannetele oli nende kaupade koguväärtus, millele aruandeperioodi jooksul väljastati saatedokumendid, 5 471 461 eurot, kuid tegelikult kaubeldi kaupadega koguväärtuses 4 473 408 eurot¹¹.

Võrreldes eelmise aruandeperioodiga ilmneb andmetest, et üle eraldusjoone viidud kaupade koguväärtus on veelgi suurenenud. Vastavalt Küprose ametiasutuste esitatud aruannetele suurenes tegelikult üle eraldusjoone viidud kaupade kaubanduslik koguväärtus ligi kolmandiku võrra ja oli 4 473 408 eurot, võrreldes 3 380 805 euroga eelmisel aruandeperioodil. Tuleb siiski märkida, et kartuliga kauplemine moodustas peaaegu 30 % kaupade koguväärtusest ja selle arvele langeb peamine osa eraldusjooneülese kaubanduse suurenemisest¹².

⁸ Kokku patrulliti eraldusjoonel piiriületuspunktide vahel iga päev vähemalt 110 inimpäeva. Patrullimisel osales 241 ametnikku, sealhulgas kohalikud politseinikud. Tundub, et patrullijate arv ei ole suurem kui eelmisel aruandeperioodil.

⁹ Aruandeperioodil toimus eraldusjoonel ühe helikopteriga kokku 90 tundi patrull-lende.

¹⁰ Komisjoni määrus (EÜ) nr 1480/2004, 10. august 2004 (ELT L 272, 20.8.2004, lk 3).

¹¹ Vt I, II ja III lisa.

¹² Vt punkt 4.4.

2008. aasta jaanuaris liikus üle eraldusjoone üle 700 000 euro väärtuses kaupu. See on kõige suurem näitaja alates eraldusjoone määrase jõustumisest. Kõige tähtsama kaubaartikli (umbes 350 000 eurot) moodustaid Küprose türklaste kartulid.

Kuigi see valdkond ei kuulu eraldusjoone määrase reguleerimisalasse, võib märkida, et vastavalt Küprose kaubandus-tööstuskoja andmetele ulatus valitsuse kontrolli all olevalt alalt Küprose põhjaossa suundunud kaupade väärtus aruandeperioodil 1 015 340 euronit (millest 626 533 eurot 2008. aasta veebruarist aprillini), võrreldes eelmise perioodi 1 027 688 euroga. Seega jäi valitsuse kontrolli all olevalt alalt Küprose põhjaossa suunduvate kaupade väärtus samale tasemele, moodustades alla veerandi vastassuunas liikunud kaupade väärtusest¹³.

Küprose turgi kogukond kohaldab kaubandussüsteemi, mis põhimõtteliselt sarnaneb eraldusjoone määrauses sätestatud piirangutele. Sellesse süsteemi on võetud „peegelpildis” üle eraldusjoone määrase artikli 6 lõige 1, nähes ette, et valitsuse kontrolli all olevalt alalt üle eraldusjoone Küprose põhjaossa saabuvate isikute isikliku pagasi hulka kuuluvad kaubad vabastatakse käibemaksust, aktsiisimaksust ja muudest maksudest, tingimusel et need ei ole kaubanduslikku laadi ning nende koguväärtus ei ületa 135 eurot. Seda korda ei rakendata päris järjekindlalt. Näiteks 2007. aasta augustis tekkis valitsuse kontrolli all oleval alal ostusid sooritanud Küprose türklastel suuri probleeme ostetud kaupade toomisel üle eraldusjoone ja Küprose turgi kartulikasvatajatel keelati peaaegu täielikult tuua sisse Küprose kreeka kaupmeestelt ostetud seemnekartulit.

4.2. Kauba liigid

Müüdud kaupade liike käsitlevate andmete põhjal võib järeldada, et üle eraldusjoone valitsuse kontrolli all olevale alale on viidud vaid mõned uued tooted. Nagu eelmisel aruandeperioodil, olid ka seekord peamised kaubeldavad kaubarühmad köögiviljad, puidutooted ja mööbel¹⁴.

Aruandeperioodil üle eraldusjoone toimuv kaubandus oli saaresisene, kui välja jätta kolm erandit. Mais 2007 ületas eraldusjoone kaks vase- ja alumiiniumijääkide partiid, mis seejärel saadeti Ühendkuningriiki, ning veebruaris 2008 ületas eraldusjoone väike tsitrusviljade partii, mis seejärel toimetati õhutranspordiga Saksamaale kaubandusmessile. Peale maiustuste *Cyprus Delights* partii saatmist 2005. aasta detsembris ja alumiiniumijääkide partii saatmist 2007. aasta aprillis on tegemist ainsate teadaolevate juhtumitega, mille puhul kaup ületas eraldusjoone ja sellega sooritati seejärel teiste liikmesriikidega ühendusesisene tehing. Kuid arvatakse, et teatav kogus algselt Küprosel tarbimiseks ettenähtud Küprose türklaste kasvatatud kartuleid pakendati valitsuse kontrolli all oleval alal uuesti ja müüdi edasi teistesse riikidesse.

4.3. Rikkumised

Alates 2007. aasta maist on teatatud kümnest rikkumisest, mille puhul kaupu ei lubatud üle eraldusjoone. Keelamise põhjuseks oli asjaolu, et tarnija ei maksnud nõutavaid makse, toodete mittevastavus tähistamisnõuetele, juurviljade kõlbmatus inimtoiduks ja nõutavate saatedokumentide puudumine.

¹³ Krediidikaardiga tehtud maksete statistikast ilmneb siiski, et Küprose türkklased kulutasid mitu miljonit eurot valitsuse kontrolli all olevatel aladel paiknevates supermarketites ja muudes kauplustes.

¹⁴ Vt IV ja V lisa.

Lisaks eraldusjoonel avastatud rikkumistele avastasid komisjoni määratud taimetervishoiu asjatundjad ELi päritolu seemnekartuli jaoks võltsitud taimepasse. Euroopa tarbija kaitsmiseks keelati kogu kaubandus sellest seemnekartulist kasvatatud kartuliga.

4.4. Positiivsed muutused kaupade liikumise valdkonnas

Tuleb märkida, et aruandeperioodil toimusid mõned positiivsed muutused, mis järk-järgult kõrvaldasid mõned eraldusjooneülese kaubanduse takistused. Nende hulka kuulub:

- kolme kaubanduskoja (Küprose kaubandus-tööstuskoda, Küprose türgi kaubanduskoda ja Küprose türgi tööstuskoda) ümarlauakohtumiste jätkumine;
- Küprose türgi ja kreeka tootjaid ühendav „Küprose tootjate võrgustik“, mille eesmärk on suurendada ühistegevust ja koostööd ning anda tehnilist abi, koolitust ja nõu, et leevendada eraldusjooneülese kaubanduse piiranguid, korraldas mõlemal pool eraldusjoont seminare, algatas mõlemat kogukonda hõlmava uuringu, on käiku andmas interaktiivset veebisaiti ja korraldas mitme tootesektori ettevõtjate kohtumisi. Selle projektiga, mida ÜRO arenguprogrammi meetme ACT kaudu rahastavad Ameerika Ühendriigid, kavatakse ka parandada osalevate kodade (Küprose türgi tööstuskoda, Küprose türgi kaubanduskoda ja Küprose kaubandus-tööstuskoda) ühistegevust ja koostööd;
- nagu eelmistel aruandeperioodidel, esines ka nüüd raskusi kaupade ajutisel üleviimisel eraldusjoonest. Need raskused kõrvaldatakse eraldusjoone määrase muutmise teel¹⁵;
- minevikus on komisjon saanud Küprose türgi kaupmeestelt kaebusi viivituste kohta üle eraldusjoone viidavate kaupade tollivormistamisel. Kaebused käsitlevad eeskätt kartulisaadetisi. Küprose Vabariigi ametiasutused võtsid vajalikke meetmeid ja nüüd on need kaebused lahendatud;
- alates 2007. aasta septembrist on eraldusjoone ilma eriliste takistusteta ületanud rohkem kui 2878 tonni (väärtusega üle 1 318 480 euro) kartulit, mis on ette nähtud tarbimiseks (üksnes) valitsuse kontrolli all oleval alal. Suveräänse baasipiirkonna ametiasutused on koos Küprose Vabariigi ametiasutustega leidnud viisi, kuidas teostada vajalik taimetervishoiu kontroll, ja see toimib korralikult.

4.5. Jätkuvad takistused ja raskused kaupade liikumisel

Hoolimata positiivsetest muutustest, on üle eraldusjoone toimuval kaubandusel endiselt mitu takistust.

Küprose türgi tarbesõidukid, eeskätt veoautod ja bussid, ei saa ikka veel tervel saarel vabalt liikuda. Küprose Vabariik ei tunnusta Küprose türgi kogukonna väljastatud tarbesõidukite tehnoiseisundi tunnistusi¹⁶ ega kutseliste autojuhtide juhilube¹⁷ (kuid ta tunnustab sõiduaudote tehnoiseisundi tunnistusi). Valitsus on esitanud ettepaneku võtta vastu õigusakt, millega leevendatakse Küprose türgi kutselise autojuhi lubadele kehtestatud piiranguid, et lihtsustada kaupade vedamist üle eraldusjoone Küprose türgi veokitega. Küprose kreeka veokijuhtide organisatsiooni protestide tõttu ei teinud parlament kõnealuses küsimuses otsust ei praeguse

¹⁵ Vt punkt 2.

¹⁶ See kehtib Küprose türgi veoautode kohta, mille maksimaalne täismass on suurem kui 3,5 tonni.

¹⁷ See kehtib Küprose türgi veoautode kohta, mille maksimaalne täismass on 7,5 tonni või suurem.

ega ka eelmise koosseisu ajal, kuid küsimus on endiselt päevakorras. Valitsus tegi Küprose turgi veokite tehnoseisundi tunnistuste alal ettepaneku anda Küprose turgi kogukonna valitsusvälisele organisatsioonile KAR-IS õigus anda välja neid tunnistusi tema nimel. Küprose turgi kogukond aga ei võtnud ettepanekut vastu. Teine ettepanek, mille valitsus tegi koos Küprose kaubandus-tööstuskojaga ja mille eesmärk oli aidata Küprose turgi veoauto- ja bussijuhtidel saada sõidukite tehnoseisundi tunnistusi, ei leidnud samuti Küprose turgi kogukonna heakskiitu. Kogukondade eraldusjooneülest koostööd soodustaks mõlema poole suurem paindlikkus.

Küprose turgi kaupmeestelt tuleb endiselt teateid raskustest valitsuse kontrolli all oleval alal asuvate kaupluste varustamisel oma kaupadega ning oma kaupade ja teenuste reklaamimisel valitsuse kontrolli all oleva ala ajakirjandusväljaannetes. Lisaks tuleb märkida, et Küprose türkklasi osaleb Küprose rahvusvahelisel kaubandusmessil aina vähem – 2005. aastal oli neid 53, 2006. aastal 16 ja möödunud aastal ainult kolm. Käesoleval aastal ei osalenud Küprose türkklased sellel üldse.

Üle eraldusjoone toimuv salakaubavedu on endiselt ulatuslik. Eriti raske on kontrolli alla võtta *Pergamose* küla läheduses osaliselt suveräänses baasipiirkonnas ja osaliselt Küprose põhjaosas olevaid mitteametlikke „piiriületuspunkte”, mida kasutavad kohalikud elanikud ja talunikud, samuti ka puhvervööndis oleva *Pyla* küla Küprose türklaste tavapärasest varustamist (eraldusjoone lepingu artikli 4 lõige 10). Kaupade salakaubaveo probleem juhib tähelepanu sellele, et Küprose Vabariigi valitsus peab hakkama eraldusjoont tõhusalt valvama ning suveräänse baasipiirkonna ametiasutused peavad hakkama rangelt kontrollima *Pyla* küla Küprose türklastele tarnitavate kaupade laadi ja kogust.

4.6. Kaubanduse lihtsustamine

Teatavate toodetega kauplemise lihtsustamiseks on võetud järgmisi meetmeid:

Kartul

2008. aasta jaanuaris korraldas komisjon koos Küprose turgi kaubanduskojaga seminari, mille eesmärk oli täiendada Küprose turgi kaupmeeste teadmisi kartulite registreerimise nõudest eraldusjooneülese kaubanduse puhul.

Kartuli suhtes ei kohaldata tollitariife, kuid igal veokil peab olema komisjoni määruse (EÜ) nr 1480/2004 III lisa kohane fütosanitaarkontrolli aruanne, mille koostab sõltumatu taimetervishoiu asjatundja¹⁸. Eraldusjooneülese kartulikaubanduse edendamiseks tagab komisjon taimetervishoiu asjatundjate pideva kohaloleku peamisel saagikoristusperioodil (aprilli keskpaigast kuni juuni keskpaigani). Muul ajal tagatakse asjatundjate kättesaadavus mõne tööpäeva jooksul. Seni on täidetud kõik Küprose türklaste taotlused taimetervishoiu asjatundjate kohaolekuks.

Komisjon on määranud täiendavad taimetervishoiu asjatundjad, kuna viimasel ajal on nõudlus nende teenuste järele suurenenud.

Tsitrusviljad

Veebruaris 2008 ületas eraldusjoone väike tsitrusviljade partii, mida viidi Saksamaale kaubandusmessile. Komisjoni määratud sõltumatud liikmesriikide eksperdid viisid 2007.

¹⁸ Komisjoni 10. augusti 2004. aasta määrus (EÜ) nr 1480/2004 (ELT L 272, 20.8.2004, lk 3).

aasta sügisel taas läbi saagikoristamisele eelneva kontrolli, mis kinnitas eelmiste kontrollide positiivseid tulemusi.

Mesi ja kala

Nagu eespool märgitud, võttis komisjon 4. mail 2007 vastu otsuse, millega tühistatakse teatavate loomsete saaduste liikumiste suhtes Küprose saarel kohaldatavad keelud, mis tulenevad nõukogu määrusest (EÜ) nr 866/2004, ning sätestatakse tingimused nende saaduste liikumiseks¹⁹.

Komisjon määras liikmesriikide sõltumatud asjatundjad, kes vastavalt komisjoni otsuse I ja II lisale kontrollisid küprose turgi kalalaevu ning võtsid tootmisahelast meeproove nende analüüsimiseks ELi laborites.

5. JÄRELDUSED

Eraldusjoone määrus pakub endiselt stabiilset õigusraamistikku, mis võimaldab küproslastel ja teistel ELi kodanikel vabalt liikuda piiriületuspunktide kaudu üle eraldusjoone. Uue piiriületuspunkti avamine jalakäijatele Nicosia vanalinnas Ledra/Lokmaci tänaval parandab veelgi eri kogukondadesse kuuluvate inimeste vahelist läbikäimist.

Endiselt põhjustab tõsist muret eraldusjoont ebaseaduslikult ületavate kolmandate riikide kodanike arv. Aruandeperioodil avastatud või kinnipeetud ebaseaduslike sisserändajate koguarv kahekordistus ja saavutas rekordtaseme. Komisjon on seisukohal, et viivitamatult ja oluliselt tuleb tugevdada piiriületuspunktide vahelise eraldusjoone valvet, mida teostavad Küprose Vabariik ja suveräänse baasipiirkonna ametiasutused. Kuid Küprose Vabariik keeldub eraldusjoone valvamise küsimuses endiselt võtmast mis tahes meetmeid, mille tulemusel eraldusjoon muutuks välispiiri sarnaseks.

Saadud andmetest ilmneb, et võrreldes eelmise aruandeperioodiga on taas suurenenud üle eraldusjoone viidud kaupade koguväärtus. Vastavalt Küprose Vabariigi ametiasutuste esitatud aruannetele suurenes tegelikult üle eraldusjoone viidud kaupade kaubanduslik koguväärtus ligi kolmandiku võrra ja oli 4 473 408 eurot, võrreldes 3 380 805 euroga eelmisel aruandeperioodil. Tuleb siiski märkida, et kartuliga kauplemine moodustas sellest peaaegu 30 %.

Üle eraldusjoone toimuva kaubanduse kogumaht on endiselt üsna väike ja oma osa on selles ka asjaolul, et määruse reguleerimisala on kitsas. Käesoleval aruandeperioodil kaubeldi üle eraldusjoone vaid mõne üksiku uue tootega. Vaid kolmel korral ületasid eraldusjoone kaubad, millega seejärel sooritati kahe liikmesriigi vaheline ühendusesisene tehing.

Kaupade liikumise valdkonnas on toimunud märgatavaid positiivseid muutusi. kuid mitu teadaolevat juhtumit näitavad, et üle eraldusjoone toimuva kaubanduse edasisel arengul on endiselt palju takistusi. Küprose turgi tarbesõidukid, eeskätt veokid ja bussid ei saa ikka veel tervel saarel vabalt liikuda, kuna kompromissettepanekud on tagasi lükatud või üks või teine kogukond viivitab nende vastuvõtmisega. Lisaks tuleb Küprose turgi kaupmeestelt endiselt teateid raskustest valitsuse kontrolli all oleval alal asuvate kaupluste varustamisel oma kaupadega ning oma kaupade ja teenuste reklaamimisel valitsuse kontrolli all oleva ala

¹⁹ Komisjoni otsus 2007/330/EÜ, 4. mai 2007 (ELT L 123, 12.5.2007, lk 30).

ajakirjandusväljaannetes. Tundub, et üle eraldusjoone toimuv salakaubavedu on endiselt ulatuslik.

Komisjon on võtnud mitmesuguseid meetmeid, et soodustada eraldusjooneülest kaubandust, eeskätt kauplemist kartuli, tsitrusviljade, mee ja kalaga.

Üldiselt võib teha järelduse, et eraldusjoone määrus on endiselt kasutuskõlblik alus, mis võimaldab inimeste ja kaupade liikumist Küprose Vabariigi valitsuse kontrolli all olevale alale. Komisjon jätkab määruse rakendamise jälgimist.